

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

ФАКУЛТЕТ ПО ИЗКУСТВОТА

Катедра „Телевизионно, театрално и киноизкуство“

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Крум Иванов

за дисертационния труд

„ Взаимовръзките между актьора и режисьора в процеса на изграждането на визуалната страна на филмовата творба “

от Цвятко Георгиев Стоилов

за присъждане на образователна и научна степен *доктор*

8.4. Театрално и филмово изкуство

Кинознание, киноизкуство и телевизия

с научен ръководител: проф. д-р Станимир Трифонов

Рецензията е изготвена въз основа на Заповед № 1115/18.06.2024 г. на РЕКТОРА на ЮЗУ „Неофит Рилски“ на основание чл. 9 от ЗРАСРБ, чл.30, ал.3 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, чл.4, ал.3 от Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ относно утвърждаване състав на научно жури и представени от докторанта дисертационен труд, автореферат, справка за приносите в дисертационния труд, публикации по темата на дисертационния труд, в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен „доктор“. Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени изводи. Основният текст съдържа множество цитати, като доказателствен материал по текста на дисертационния труд.

Биографията и професионалният път на автора ясно подсказва причината той да се ориентира към изследваната тема. Дисертационният труд на Цвятко Стоилов е с обем 139 страници от които 118 страници е самото изследване. Състои от увод, четири глави, заключение, приноси, библиография, филмография и приложения. Още в началото автора определя насоката на изследването си и обосновава решението си да използва цитати от критически анализи и интервюта – подход, който той използва през целия текст. Избраната от Цвятко Стоилов тема съответства на съдържанието на работата. Хронологията на отделните глави и приложения от дисертацията е подчинена на единна изследователска логика така че независимо от конкретната им проблематика, те смислово се допълват и постепенно уплътняват защитата на кодираната още в заглавието изследователска теза. Изследването е на базата на предимно чуждестранни източници и систематизирани публикации, в т.ч. и от много малко български изследователи, като се позовава на теоретични мнения.

Обща характеристика на дисертационния труд

Актуалност на изследването

Дисертационният труд е ангажиран с разглеждане на предизвикателството на изследване на взаимоотношенията между актьор и режисьор е от една страна, и от друга – сериозното предизвикателство за научен анализ.

Обектът на настоящата дисертация е: киното, като фактор за формиране на творческите взаимоотношения актьор – режисьор, в процеса на изграждане на визуалната страна на филмовата творба.

Предмет на настоящата дисертация са: Дисертационният труд изследва конкретния проблем в контекста на актьорската гледна точка, както и последващата режисьорска констатация. Той изследва взаимоотношенията в дуалистичната връзка. Акцентира на актьорското изкуство, както и въпросите, които стоят около изграждането на ролите и образите на режисьора и актьора..

Цели на дисертационния труд е: да се изследват взаимовръзките между актьора и режисьора в процеса на създаване на визуалната страна на филмовата творба. Постигането на тази цел докторанта е осъществил, чрез решаването на следните основни задачи:

1. Да се проведе теоретично изследване, чрез изграждане образа на актьора;
2. Да се осъществи теоретично изследване, чрез изграждане образа на режисьора;
3. Да се извърши операционализация на концепцията актьор - режисьор;
4. Да се анализира и обобщи резултатът от направеното вторично изследване.

Основната теза на дисертационния труд е, че творческите взаимовръзки между актьор и режисьор са разнообразни и зависят от външни и вътрешни обстоятелства. В научното изследване са използвани дедуктивният и индуктивният методи за научно доказателство. Дедуктивният и индуктивен подходи при определянето и дефинирането на обекта, предмета, целта и основната хипотеза на изследването са контролирани, чрез използване на логически метод за доказателство по аналогия и хипотетичен метод за установяване степента на съответствие с качеството и ефикасността на анализиране на проблема. Приложени са основните логически методи за доказателство и аргументация: дедукция, индукция, традукция (аналогия), анализ, интерпретация.

Уводът представя въведение към дискутираната тема: актуалност, обект, предмет, цел, задачи, теза, методология на изследването.

Глава първа –Тук той анализира подготовката за изграждане на роли като прави паралел с американската индустрия и тази и нас. Докторанта фокусира своето внимание върху теоретични аспекти в изграждане образа на актьора като представя теоретичен модел на изследваната тема; поставя основите за дискутиране и анализ в аналитичната част на настоящата дисертация. Още в началото автора определя ясно насоката на изследването си и обосновава

решението си да използва цитати от критически анализи и интервюта – подход, който той използва през целия текст. В първа под глава е подготовка за изграждане на роля, която се дели на физическа и психологическа. Сензорният опит също е намерил място в изследването върху темата. Ценна информация дава на читателя за изграждането на образа на актьора посредством познание чрез въображение. Търсейки пресечната точка в подготовката в киното и театъра и дали тя касае актьорското майсторство, докторанта поставя акцент върху психологическата подготовка. Тя включва тренинг на: наблюдение, памет, концентрация, интуиция, импровизация, творческо въображение. Прилагайки различни практически примери за развитие на инстинкта на актьора, ни дава представа как се моделира един по-експресивен, силно вълнуващ и духовит образ. Тези тренинги помагат за инстинкта, който ще му подсказва точно къде се отклонява от здравите реални образи. Във втора под глава се прави разбор и контур на актьорското изкуство, което грабва със своята непринуденост, естественост и примабливост. То е израз на дълбоко вътрешното преживяване на актьора. Трета и четвърта под глава се визира на процеса на трансформацията от сцената към екрана, като основно се акцентира върху принципните различия на театралните и кинематографичните жанрови особености. Разбира се, в разсъждения си докторантът се основава на архивни дискусии с едни от най-изявените лица на екрана и сцената. Научните публикации, свързани с типологията на жанра са приноси към настоящето изследване за открояване на авторските му обобщения на характерните белези на актьорската професия. В същия контекст засяга и някои важни семиотични аспекти на взаимовръзките актьор и режисьор през снимачния период.

Глава втора до развива теоретичните възгледи по отношение на аспекти в изграждане образа на режисьора. Тази отправка към аналитичната част дава психо-емоционалния конструкт на взаимовръзката. Набелязва конфликтните точки в процеса на конструиране на ситуации, на взаимоотношения при снимане на филмовата творба. Подчертава водещата роля и интуицията на режисьора по време на работа, именно режисьорът е център на филмовото творчество. В същия контекст засяга и някои важни семиотични аспекти на взаимовръзката режисьор – актьор и взаимодействия и взаимоотношения на членовете на екипа. Динамиката на средата определя взаимодействието между характер и съдържание, между методи и механизми. Следвайки логиката на актуалността докторанта насочва коментарите си към репутацията като възприятие в резултат на човешкото съждение, оценъчно отношение към

личността, което се придобива за дълъг период от време в резултат на многостранна комуникация.

Глава трета – „Дуалистичната връзка актьор-режисьор“ – представя аналитичния поглед на автора върху конкретно разглеждания проблем, трасира пътя на гледните точки и сравнителния анализ на публикациите. Тук авторът е постигнал максимална задълбоченост при проучването на начините за развиване на въображението и ангажиране с различни форми на изкуство. Тази глава заема важно място в разработката, като изследване свързано с творчески взаимоотношения, процеса на визуално творчество между актьор режисьор и психологическото влияние на режисьора върху актьора с помощта на психологически механизъм. Представени са важни практически експерименти, от които зависи цялостното възприемане на изследвания проблем. За мое съжаление бих с интерес прочел повече по темата за особено актуалните днес концепции и перспективи в киноизкуството, които пресъздават стрийминг видеата. Препоръчвам при евентуално издаване да бъде направена такава редакция.

Обобщение на резултатите и оценка на приносите на докторанта

Разглежданият дисертационен труд има научно–практическа стойност. Той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане. Докторантът е провел самостоятелно изследване чрез различни дейности свързани с темата и излага своята гледна точка. Заключениеето обобщава изложението и структурирано резюмира приносите на дисертационния труд. Авторефератът отговаря на стандартите и точно предава същността на дисертацията, направени са и съответните изводи. Настоящото дисертационно изследване прави опит за изграждане на теоретичната рамка на образния модел на режисьора и образния модел на актьора, както и взаимодействието между тях и тяхното силно влияние при изграждане на филмовата творба. За теоретичното и аналитично изследване се използват методите на сравнителния и интерпретативния анализ: проучване на вторични данни относно режисурата и актьорското майсторство. Съдържанието и текста на отделните глави и приложения от дисертацията на моменти не е подчинена на единна изследователска логика и независимо от конкретната им проблематика, те смислово понякога не се допълват и постепенно изтъняват нишката на защитата на кодираната още в заглавието изследователска теза. Но в крайна

сметка в центъра на изследователското внимание всъщност остава актуалният тон и изследователските оценки заден от темата на дисертацията. Заключение на труда е написано по-скоро в есеистично-публицистичен стил само резюмира, а то заслужава ангажираното отношение, цялостни разсъждения и приложно инструктивна мисъл.

Бележки и препоръки

Възприемам като проява на съдържаност и част от личностния му натюрел, липсата на непосредствени позовавания в текста на собствена практиката в обхвата на темата. Не са приведени примери с български филми. Защо не са приведени например от филмите на научния ръководител режисьорът, сценарист и продуцент Станимир Трифонов. Имам забележки относно цялостния облик на дисертацията – текстът се нуждае от коректорски прочит, както и от стилистична редакция, която да премахне изрази, които нямат място в дисертация, както и обобщения, които са недопустими за дисертационен текст. Научните приноси на дисертационния труд в края на изследването трябва да се формулират много по-ясно и самият текст да се редактира.

Творческият му опит при работа с актьорите в съвременната дигитална среда имплицитно се чете през текста. Бих желал не само уместно да цитира но и да интерпретира, и свободно да полемизира с възгледите на значителен брой филмови и театрални теоретици, изкуствоведи. Също така препоръчвам място да намерят методологично ориентирани анализи не само на чужди филмови режисьори, но към имените такива български в тълкуването на фундаменталните структурно пораждащи и формообразуващи категории за трансформацията на образа през погледа на режисьора.

Липсата на дискусии с филмови произведения се дължи на това че филмите от филмографията не присъстват в дисертацията. Задължително е филмите които се анализират и цитират да намерят място в библиографията. Имам още една препоръка а тя е да бъде премахнато в последваща редакция темата за полиекраните.

До момента има много обширни и обобщаващи анализи в тази област, но той доказва своята теза позовавайки се на интервюта, които трябва на всяка цена да бъдат подложени на стилистична редакция. Оценявам като качество на разработката, че докторантът идентифицира актьорското изкуство като обект

за изследване в изкуствоведско поле - между сценичното и екранното аудиовизуално пространство. Преди популяризирането на разработката в театралната професионална среда бих препоръчал на вниманието на редактор за допуснати редица правописни грешки. Схемите, таблиците и илюстративния материал е редно да бъдат подложени на отговорна и основна реформация както като стил, графическо оформление така и като чуждо езиков анализ и превод на български език. Предлагам също така при направата на интервюта с изявени лица от екрана или сцената да бъдат изписвани целите им имена а не само малките им. Това действие показва уважение, респект и познаване на нормативната рамка при съставяне на научен текст.

В контекста на всичко казано в рецензията си изразявам своята положителна оценка за дисертационния труд „Взаимовръзките между актьора и режисьора в процеса на изграждането на визуалната страна на филмовата творба“, В дисертационния си труд докторанта е показал творчески и аналитични качества. Предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена на Цвятко Георгиев Стоилов образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност Кинознание, киноизкуство и телевизия, професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство, област на висше образование 8. Изкуства

Гласувам „ДА“

Рецензент:

/доц.д-р Крум Лазаров Иванов/

Благоевград, 24 август 2024.

SOUTHWEST UNIVERSITY „NEOFIT RILSKI“
FACULTY OF ARTS
Department of „Television, Theater and Cinema Art“

REVIEW

by Associate Professor, Phd Krum Ivanov
for the dissertation

„The interrelationships between the actor and the director in the process of
building the visual side of the film work“

by Tsviatko Georgiev Stoilov

for awarding the educational and scientific degree of doctor

8.4. Theater and film art

Cinema studies, cinema art and television

with scientific supervisor: Full Prof. PHD. Stanimir Trifonov

The review was prepared on the basis of Order № 1115/18.06.2024 of the RECTOR of SSU „Neofit Rilski“ on the basis of Art. 9 of ZRASRB, Art. 30, Para. 3 of the Regulations for the Implementation of ZRASRB, Art. 4, Para. 3 of the Internal Rules for the Development of the Academic Staff at SSU „Neofit Rilski“ regarding the approval of the composition of a scientific jury and submitted by the doctoral student dissertation work, abstract, reference for contributions to the dissertation work, publications on the topic of the dissertation work, in accordance with the requirements of ZRASRB, PPZRASRB for the acquisition of an educational and scientific degree „doctor”. The content of each of the chapters is divided into separate paragraphs, with conclusions drawn at the end of each chapter. The main text contains numerous citations as evidence for the text of the dissertation.

The author's biography and professional path clearly suggests the reason why he oriented himself towards the studied topic. Tsviatko Stoilov's dissertation has a volume of 139 pages, of which 118 pages is the study itself. It consists of an introduction, four chapters, a conclusion, contributions, a bibliography, a filmography and appendices. From the very beginning, the author defines the direction of his research and justifies his decision to use quotes from critical analyses and interviews – approach, which he uses throughout the text. The topic chosen by Tsviatko Stoilov corresponds to the content of the work. The chronology of the individual chapters and applications of the dissertation is subordinated to a unified research logic, so regardless of their specific issues, they meaningfully complement each other and gradually compact the protection of the research thesis encoded in the title. The research is based on mostly foreign sources and systematized publications, including and by very few Bulgarian researchers, referring to theoretical opinions.

General characteristics of the dissertation work

Relevance of the study

The dissertation is engaged in considering the challenge of researching the relationship between actor and director is on the one hand, and on the other – the serious challenge of scientific analysis.

The object of the present thesis is: cinema, as a factor for the formation of creative relationships actor – director, in the process of building the visual side of the film work.

The subject of the present thesis are: The dissertation explores the specific problem in the context of the acting point of view, as well as the subsequent directorial finding. It explores relationships in a dualistic relationship. It highlights the acting as well as the questions that surround the construction of the roles and images of the director and actor..

The objectives of the dissertation work are: to explore the interrelationships between the actor and the director in the process of creating the visual side of the film work. Achieving this goal has been accomplished by the doctoral student by solving the following main tasks:

- 1.To conduct theoretical research by building the image of the actor;
- 2.To carry out theoretical research by building the image of the director;
- 3.To carry out operationalization of the actor-director concept;
- 4.To analyze and summarize the result of the secondary research.

The main thesis of the dissertation is that the creative interrelationships between actor and director are diverse and depend on external and internal circumstances. In scientific research, deductive and inductive methods of scientific proof have been used. Deductive and inductive approaches in the determination and definition of the object, object, purpose and main hypothesis of the study are controlled by using a logical method of proof by analogy and a hypothetical method of establishing the degree of correspondence with the quality and efficiency of analyzing the problem. The main logical methods for proof and argumentation have been applied: deduction, induction, reduction (analogy), analysis, interpretation.

The introduction presents an introduction to the discussed topic: relevance, object, subject, goal, tasks, thesis, research methodology.

Chapter One –Here he analyzes role-building preparation by drawing parallels with American industry and this and us. The doctoral student focuses his attention on theoretical aspects in building the image of the actor by presenting a theoretical model of the studied topic; lays the foundations for discussion and analysis in the analytical part of the present dissertation. From the very beginning, the author clearly defines the direction of his research and justifies his decision to use citations from critical analysis and interviews – an approach he used throughout the text. In the first chapter is preparation for building a role that is divided into physical and psychological. Sensory experience has also found a place in research on the subject.

Valuable information gives the reader to build the actor's image through knowledge through imagination. Looking for the intersection in cinema and theater preparation and whether it concerns acting, the doctoral student emphasizes psychological preparation. It includes training on: observation, memory, concentration, intuition, improvisation, creative imagination. Applying various practical examples of the development of the actor's instinct, it gives us an idea of how to model a more expressive, highly exciting and witty image. These trainings help the instinct that will tell him exactly where he deviates from healthy real images. In the second chapter, an analysis and outline of the acting art is made, which grabs with its ease, naturalness and allure. It is an expression of the actor's deeply inner experience. The third and fourth under the chapter refers to the process of transformation from the stage to the screen, mainly emphasizing the fundamental differences of theatrical and cinematic genre features. Of course, in his reasoning, the doctoral student is based on archival discussions with some of the most prominent persons on the screen and stage. Scientific publications related to the typology of the genre have contributed to the present study to highlight its author's summaries of the characteristic features of the acting profession. In the same context, it also touches on some important semiotic aspects of the interrelationships of actor and director during the shooting period.

Chapter two further develops the theoretical views regarding aspects in the construction of the director's image. This reference to the analytical part gives the psycho-emotional construct of the relationship. Marks the points of conflict in the process of constructing situations, relationships when shooting the film work. Emphasizes the leading role and intuition of the director at work, it is the director who is the center of film creativity. In the same context, it also touches on some important semiotic aspects of the director – actor relationship and interactions and relationships of the team members. The dynamics of the environment determine the interaction between character and content, between methods and mechanisms. Following the logic of topicality, the doctoral student directs his comments to reputation as a perception as a result of human judgment, an evaluative attitude towards the personality that is acquired over a long period of time as a result of multifaceted communication.

Chapter Three – „The dualistic actor-director relationship“ – presents the author's analytical view of the specifically considered problem; it traces the path of viewpoints and comparative analysis of publications. Here, the author has achieved maximum depth in exploring ways to develop the imagination and engage with

various art forms. This chapter occupies an important place in development, such as research related to creative relationships, the process of visual creativity between an actor and the psychological influence of the director on the actor using a psychological mechanism. Important practical experiments are presented, on which the overall perception of the problem under study depends. Unfortunately for me, I would be interested to read more on the topic of today's particularly relevant concepts and perspectives in cinematography that recreate streaming videos. I recommend that such an edit be made in case of possible publication.

Summary of results and evaluation of doctoral student contributions

The thesis under consideration has a scientific–practical value. It meets the requirements of ZRASRB and the regulations for its implementation. The doctoral student has conducted independent research through various activities related to the topic and presents his point of view. The conclusion summarizes the exposition and structurally summarizes the contributions of the dissertation work. The abstract meets the standards and accurately conveys the essence of the dissertation, and the relevant conclusions are drawn. The present dissertation research attempts to build the theoretical framework of the director's image model and the actor's image model, as well as the interaction between them and their strong influence in the construction of the film work. For the theoretical and analytical study, the methods of comparative and interpretive analysis are used: the study of secondary data concerning direction and acting. The content and text of the individual chapters and annexes of the dissertation is at times not subject to a single research logic, and regardless of their specific issues, they are sometimes meaningfully not complementary and gradually thin the thread of the defense of the research thesis encoded in the title. But in the end an account at the center of research attention actually remains the current tone and research assessments behind the topic of the dissertation. The conclusion of the work is written rather in an essayistic-publicistic style only summarizes, and it deserves the engaged attitude, complete reasoning and applied instructive thought.

Notes and recommendations

I perceive as a manifestation of restraint and part of his personal nature, the lack of immediate references in the text to his own practice within the scope of the topic. No examples of Bulgarian films have been cited. Why examples of the films of the scientific supervisor, director, screenwriter and producer Stanimir Trifonov, are not given. I have remarks about the overall appearance of the dissertation – text needs proofreading as well as stylistic editing to remove expressions that have no place in a dissertation as well as generalizations that are inadmissible for a dissertation text. The scientific contributions of the dissertation work at the end of the study should be formulated much more clearly and the text itself should be edited.

His creative experience working with actors in the modern digital environment is implicitly read through the text. I would like not only to aptly quote but also to interpret and freely polemicize with the views of a significant number of film and theater theorists, art critics. I also recommend a place to find methodologically oriented analyzes not only of foreign film directors, but of the famous Bulgarian ones in the interpretation of the fundamental structurally generating and forming categories for the transformation of the image through the eyes of the director.

The lack of discussions with film works is due to the fact that films from filmography are not present in the dissertation. It is mandatory for films that are analyzed and cited to find a place in the bibliography. I have one more recommendation, which is to remove the topic of polycranes in a subsequent revision.

To date, there have been very extensive and generalizing analyzes in this area, but he proves his thesis by referring to interviews that must be subjected to stylistic editing at all costs. I appreciate as a quality of development that the PhD student identifies acting as an object for research in an art field - between the stage and screen audiovisual space. Before promoting the development in the theatrical professional environment, I would recommend a number of spelling mistakes to the attention of an editor. The schemes, tables and illustrative material should be subjected to a responsible and basic reformation both in terms of style, graphic layout and foreign language analysis and translation into Bulgarian. I also suggest that when interviewing prominent persons from the screen or stage, their full names should be written, not just their little ones. This action shows respect, respect and knowledge of the normative framework when compiling a scientific text.

In the context of everything said in my review, I express my positive assessment of the dissertation work „The interrelationships between the actor and the director in

the process of building the visual side of the film work“. In his dissertation work, the doctoral student has shown creative and analytical qualities. I propose to the respected scientific jury that Tsviatko Georgiev Stoilov be awarded the educational and scientific degree „Doctor“ in the scientific specialty Cinema Studies, Cinema Art and Television, professional direction 8.4 Theater and film art, field of higher education 8. Arts

I vote „YES“

Reviewer:

/Associate Professor, Phd

Krum Lazarov Ivanov/

Blagoevgrad, August 24, 2024.